

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ:

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Проф. др Александра Шиндић Радић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, бирана за ужу научну област Методика васпитно-образовног рада, председник;
2. Проф. др Ненад Сузић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, биран за уже научне области Општа педагогија, Методика ВОР-а и Социологија образовања, члан;
3. Доц. др Маргарета Скопљак, доцент Филозофског факултета у Бањој Луци, бирана за ужу научну област Методика васпитно-образовног рада, члан;
4. Проф. др Бисера Јевтић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Нишу, бирана за ужу научну област Општа педагогија, члан.

Састав Комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звање, назив уже научне области за коју је изабран у звање, назив универзитета и факултета у којем је члан комисије стално запослен.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Србислава Павлов рођена је 4. јануара 1970. године у Кикинди. Основну и средњу школу похађала је у Кикинди и завршила са одличним успјехом. На Учитељском факултету у Сомбору, Универзитет у Новом Саду, дипломирала је на тему „Утицај нивоа и врсте образовања родитеља на успех детета у школи“ са

оцјеном 10 и просјечном оцјеном током студија 8,53.

Постдипломске студије, смијер педагогија, уписала је на Филозофском факултету Универзитета у Источном Сарајеву, гдје је положила све предвиђене испите са просјечном оцјеном 9,67 и гдје је, 2011. године, одбранила магистарски рад на тему „Реформске промене у савременој школи“ који је радила под менторством проф. др Ненада Сузића.

Похађала је семинар „Јавни наступ и презентација“ у организацији ВШОВ „Зора Крцалић Зага“ Кикинда и Удружења васпитача Војводине 2006. године, као и семинар „Уметничко читање и активни рад на књижевном тексту“ у организацији ВШОВ „Зора Крцалић Зага“ Кикинда, 2006. године. Учествовала је у раду стручног скупа „Монтесори метод и специјална педагогија“ у организацији Монтесори друштва Србије и Школе за основно и средње образовање „Милан Петровић“ Нови Сад, 2009. Године. Присуствовала је стручном скупу „Монтесори метод и специјална педагогија“ у организацији Монтесори друштва Србије и Школе за основно и средње образовање „Милан Петровић“ Нови Сад, 2009. године. Савладала је акредитован програм стручног усавршавања „Експерименталне ликовне технике у раду са даровитом и децом са сметњама у развоју“ 2012. године. Присуствовала је стручном скупу–трибини „Учење као императив времена – интерактивно развијање компетенција ученика и наставника“ у организацији Удружења педагога и психолога Средњобанатског округа, 2015. године.

Кандидаткиња је, са Софијом Јегарски, као аутор и реализатор, акредитовала програм за стручно усавршавање васпитача, наставника и стручних сарадника од стране Завода за унапређивање образовања и васпитања Р Србије „Корак даље са лутком кроз предшколско образовање“, под-редним бројем 570, приоритети П1, компетенције К3 за школску 2016/17. и 2017/18. годину.

Ради на високој школи струковних студија за образовање васпитача у Кикинди. Удата је и мајка једног детета.

Библиографске јединице кандидата

Мр Србислава Павлов објавила је бројне радове од којих се дио односи на тему коју истражује за дисертацију. Овај однос, наравно, није директан, али веза са темом „Родитељски приступ васпитању и процјена стидљивости предшколског детета“ је неспорна.

1. Марков, З., Павлов, С. (2006). Карактеристике деце са хиперкинетским синдромом. *Педагошка стварност* бр. 9-10 (стр.739-749). **M52 (1,5) стручни чланак**

Аутори описују карактеристике и сметње које се испољавају код дјеце са хиперкинетским синдромом. Рад је заснован на прегледу релевантне литературе и искуству аутора у раду са дјецом са хиперкинетским синдромом. Дијете са овим развојним поремећајем често не буде благовремено идентификовано, па се самим тим и могућност за адекватну терапију и третман пролонгира. Родитељи, васпитачи и наставници често немају довољно

информација о карактеристикама дјеце са хиперкинетским синдромом, на су склони да овакву дјецу окарактеришу као тврдоглаву, непослушну или неваститану. Није риједак случај да се дјеци са хиперкинетским синдромом не пружа довољно могућности да изразе своје потенцијалне способности попут креативности, оригиналности, талента и сличних особина. Аутори указују на чињеницу да се овај проблем најчешће јавља као посљедица непознавања овог развојног поремећаја од стране родитеља и наставника.

2. Павлов, С. (2006). **Вртић или школа по мери детета. Инклузија: лист студената ВШОВ "Зора Крцалић Зага" бр 1.** Кикинда. – прегледни чланак – некатегорисан лист

Укључивање дјеце са посебним потребама у редован васпитно-образовни процес веома је велики задатак. Ауторка се у раду баве дистинкцијом између инклузије и интеграције, истичући одређене активности како би васпитачи и наставници стекли стручну оспособљеност за идентификовање особа са ометеношћу, коришћење стимулативних и компензаторних програма, специфичних учила и уџбеника, као и њихову сензибилизацију за рад у инклузивним групама и одјељењима.

3. Павлов, С. (2006). **Модел иновативног васпитно-образовног рада – Валдорфске школе.** Зборник радова ВШОВ „Зора Крцалић Зага“ 2006. (стр. 103–111). Кикинда: ВШОВ „Зора Крцалић Зага“. прегледни чланак – некатегорисан часопис

У раду је представљен један модел иновативног васпитно-образовног рада. Приказан је настанак и развој валдорфских школа, као и темељна начела антропозофије на којима почива њихов рад. Представљен је рад у вртићима, као и режим рада у школи. Анализирани су садржаји рада, структура наставе и оцјењивање.

4. Павлов, С. (2007). **Развој предшколског васпитања у Војводини до 1914.** Зборник радова ВШССОВ 2007 (стр. 133–148). Кикинда: ВШССОВ. прегледни чланак – некатегорисан часопис

У раду је представљен развој идеје о предшколском васпитању и образовању, као и прве иницијативе за институционализованим организовањем. Приказани су историјски услови и културно-просвјетне прилике у Аустрији и Угарској и развој забавишта до 1914. године на територији данашње Војводине. Представљен је режим дана у забавиштима, као и методе и начини рада са посебним освртом на примјену Фребеловог система и система Марије Монтесори.

5. Павлов, С. (2008). **Квалитетна школа – мит или стварност.** Ревија за образовање и културу Мисао, Нова серија број 49 (607), Нови Сад. (22–23). прегледни чланак – некатегорисан часопис

У нашем свијету транзиције стално су присутни разговори о трансформацији школе у модерну, квалитетну школу – школу са препознатљивим обележјем која ће пружати успјешно образовање и здраво окружење и коју ће родитељи радо одабирати за своју дјецу, али у којој ће се и ђаци осјећати пуноправним члановима и креаторима сопственог развоја.

6. Павлов, С. (2009). **Монтесори вежбе за развијање говора, писања и читања код деце предшколског узраста.** Зборник радова ВШССОВ 2008 (стр. 63–76). Кикинда: ВШССОВ. стручни чланак – некатегорисан часопис

У раду су представљене основне поставке Монтесори педагогије, карактеристике и принципи Монтесори методе, као и Монтесори вежбе за развијање говора, читања и писања.

7. Павлов, С. (2009). **Развијајућа настава**. *Образовна технологија* бр. 3-4 (стр. 106 – 109) **M53 (1)** прегледни чланак

Ауторка се у раду бави теоријским поставкама развијајуће наставе Давидова и Занкова.

8. Павлов, С., Јегарски, С. (2011). **Један пример из праксе – развијање креативности и стваралаштва деце предшколског узраста кроз ликовну активност**. *Образовна технологија* бр.1/2011 (113-118). **M53 (1)** стручни рад

Креативност је веома сложен појам. Овим феноменом бавили су многи теоритечари – Голан, Мак Кинон, Гилфорд, Ловенфелд и многи други. Данас се сматра да су сва дјеца креативна, те да је главни задатак васпитача/учитеља подстицање и развијање креативног потенцијала дјетета. Ликовна култура и ликовне активности имају за циљ да развијају креативност, стваралаштво и осјећај за лијепо код дјете. Приликом креативног стварања веома је важно да дјете изрази своје емоције у датом материјалу. Дјете ослобођено стега, понијето емоционалном експресијом, истражује, експериментира, игра се и кроз игру учи. У раду аутори износе примјер ликовне радионице кроз коју дјеца развијају машту, креативност и стваралаштво.

9. Павлов, С. (2011). **Даровитост, стваралаштво и креативност**. *Зборник ВШССОВ Кикинда бр. 1*. Кикинда: ВШССОВ у Кикинди стручни рад – некатегорисан часопис

Развој савремених технологија у данашњем свијету – свијету у коме живимо, захтијева нове идеје и рјешења која може дати само даровит, креативан и образован појединац. Због тога је интересовање за феномен даровитости и креативности данас посебно истакнуто. Како је даровитост и креативност појединаца увијек изазивала интересовање, вршена су бројна истраживања о њиховој природи, облицима испољавања, начинима подстицања и развоја. Бављење проблематиком феномена даровитости, креативности и стваралаштва захтијева иницирање, интеграцију, развој и међусобну подршку широког спектра утицаја васпитача, наставника, вршњака, породице, психолога и педагога. Ауторка се у раду бави теоријским осјећљивањем феномена даровитости, стваралаштва и креативности.

10. Павлов, С. (2012). **Утицај места школе на процену наставног плана и програма од стране учитеља на ставове о стручном усавршавању, учењу и подучавању**. *Образовна технологија* бр.1/2012. **M53 (1)** оригинални научни рад

Професија наставника је веома сложена и захтјевна. Сама струка захтијева перманентно стручно усавршавање наставника као професионалца оспособљеног да критички промишља сопствену праксу. Професионалном едукацијом и стручним усавршавањем, наставник савлађује нове облике рада који подржавају ученика као субјекта, увиђа предности у односу на традиционалне форме рада и реконфигурише своја увјерења. У раду је приказан дио истраживања спроведеног у циљу утврђивања постојећег стања испитивањем ставова и на основу субјективне процјене наставника у погледу квалитета важећег наставног плана и програма и стручног усавршавања, а који се односи на утицај мјеста школе на процјену наставног плана и програма од стране учитеља и на ставове о стручном усавршавању, учењу и подучавању

11. Павлов, С. (2012). **Приоритетни ставови наставника при процени наставног плана и програма**. *Педагогија* бр.1/2012. **M51 (2)** изворни научни рад

Реформске промјене у нашој школи су потребне и оне треба да доведу до курикулума

усмјереног на дијете које подразумјева постојање индивидуалних разлика и у стварности, развој индивидуалности, аутономије и слободе сваког дјетета. У раду је приказан дио истраживања спроведеног у циљу утврђивање постојећег стања испитивањем ставова и на основу субјективне процјене наставника у погледу квалитета важећег наставног плана и програма. Да бисмо сазнали који се ставови наставника јављају као приоритетни приликом процјене наставног плана и програма, применили смо факторску анализу помоћу које смо издвојили осам приоритетних тврдњи које нам потврђују да наши наставници имају приоритете у складу са савременим педагошким поставкама и тенденцијама, што потврђује постављену хипотезу.

12. Павлов, С. (2012). Иновативне и алтернативне школе. *Зборник ВШССОВ Кикинда бр. 1* (103-113). Кикинда: ВШССОВ у Кикинди. **M53 (1)** прегледни чланак

Рад указује на неопходност трансформације традиционалне школе и на бројне реформске покушаје. Алтернативне школе су се јавиле врло рано као покушаји да се школа учини достојном човјека. Успостављале су се насупротив онима које су друштвено етаблиране. Побољшање квалитета школе огледа се у постизању успјеха за све, односно у промјени схватања учења и поучавања, као и примјенљивост знања које ученици стичу током школовања. Дат је кратак приказ неких алтернативних школа, попут Валдорфских и Монтесори школа, Квалитетне школе Вилијема Гласера, Амонашвилијеве школе живота.

13. Павлов, С. (2012). **Однос одређености учитеља за промене и положај ученика у курикулуму.** *Зборник ВШССОВ Кикинда бр. 2* (181-191). Кикинда: ВШССОВ у Кикинди. **M53 (1)** оригинални научни рад

У овом истраживању аутор на узорку 130 учитеља (наставника и професора разредне наставе) Сјеверног Баната, и то општина Кикинда, Чока и Нови Кнежевац, провјерава хипотезу о томе да ли постоји статистички значајна веза између одређености наставника за промјене положаја ученика у курикулуму. Након примјене регресионе анализе утврдили смо које предикторске варијабле одређују нашу зависну варијаблу. Одређеност за промјене, при чему су се у првом моделу издвојили ставови везани за варијаблу Приступ ученику. Значајан налаз овог истраживања је да су наши учитељи одређени за промјене при чему истичу личност ученика и његову индивидуалност.

14. Павлов, С. (2013). **Глобализација и школа будућности.** *Зборник ВШССОВ Кикинда бр. 1* (39-51). Кикинда: ВШССОВ у Кикинди. **M53 (1)** прегледни чланак

Аутор се у овом раду бави појмом глобализације, њеним утицајем на образовање, покушавајући да одговори на питање какве све промјене изискује од курикулума и постави нову образовну парадигму примјерену школи будућности. Полазна тачка у изградњи глобалног друштва знања је образовање за све, које артикулише и респектује индивидуалне и социокултурне разлике. Цјеложивотно учење постаје водећи образовни принцип и стратегија образовања. Школа треба да подстакне жељу за учењем, да научи како се учи и да развија интелектуалну радозналост.

15. Павлов, С. (2013). **Иновације и реформски процеси.** *Зборник ВШССОВ Кикинда бр. 2* (101-115). Кикинда: ВШССОВ у Кикинди. **M53 (1)** прегледни чланак

„Ново вријеме захтијева нову школу“. Брз развој науке и технике, још бржи проток информација намеће школи императив промјене, неопходност иновација и реформи.

Међутим, сеједоци смо да је традиционалан приступ настави још увијек присутан у нашим школама. Сам појам иновације и реформе у педагошкој теорији и наставној пракси је нејединствен, вишеслојан и вишедимензионалан, те аутор у раду даје преглед бројних дефиниција појма иновација и реформи, покушавајући да одреди дистинкцију између ова два појма и, истовремено, одговори на питање зашто бројне реформе у свијету нису ништа битно поправиле.

16. Павлов, С. (2013). Утицај дужине радног стажа наставника на процену наставног плана и програма и на ставове о стручном усавршавању као и на ставове о учењу и подучавању. *Норма* 2, (247-257), прегледни чланак –истраживачки рад

На узорку од 130 учитеља са територије Сјеверног Баната провјеране су хипотезе о томе да ли постоји статистички сигнификантна разлика у ставовима испитаника о наставном плану и програму и стручном усавршавању с обзиром на дужину стажа испитаника, као и да ли радни стаж учитеља утиче на ставове о учењу и подучавању. Једнофакторском анализом варијансе – АНОВА истражили смо утицај радног стажа наставника на процјену наставног плана и програма и ставове о стручном усавршавању. Анализирајући добијене резултате, уочили смо да Ф-индекс не указује на постојање разлика међу наставницима са различитом дужином радног стажа кад су у питању њихова процјена наставног плана и програма и ставови о стручном усавршавању. Даљом анализом аритметичких средина унутар субтестова, закључили смо да наставници са 31 и више година радног искуства боље процјењују организацију и структуру курикулума, оријентацију курикулума, приступ градиву, приступ настави, приступ ученику и стручном усавршавању. Такође, резултати показују да не постоје статистички значајне разлике у ставовима о учењу и подучавању у односу на дужину радног стажа учитеља.

17. Павлов, С., Јегарски, С., Михајлов, З. (2014). Интегративни приступ у васпитно-образовном раду са предшколском децом – пример из праксе. *Образовна технологија* бр.1/2014 (55-60). М53 (1) стручни рад

У раду се разматра интегративни приступ у васпитно-образовном раду са предшколском дјецом. То је иновативни модел у којем не постоје строго повучене границе између појединих области. Имплементација интегративног приступа у васпитно-образовни рад са дјецом предшколског узраста је од посебне важности. Дјеца предшколског узраста интегративни приступ учењу доживљавају као спонтан начин усвајања нових знања, јер она у овом периоду живота и свијет око себе доживљавају на исти начин. Интегративни приступ најуспјешније се може спровести тематским планирањем. Такође, у раду је дат примјер практичне активности интегрисаног приступа у припремној предшколској групи.

18. Павлов, С. и Француски Талимир, Д. (2014). Мотивисаност ученика за наставу инструмента у основној музичкој школи у односу на пол и оцену из инструмента. *Образовна технологија* бр.2/2014 (137-148). М53 (1) оригинални научни рад

У овом раду аутори истражују мотивацију ученика основне музичке школе у настави инструмента. У првом дијелу рада аутори су дали преглед теоријских поставки везаних за мотивацију: интринзичка, екстринзичка мотивација, самодетерминација, радозналост, изазов, награде и казне, компетенција. Фокус рада концентрисан је на истраживање разлика у мотивисаности ученика за наставу инструмента у основној музичкој школи у Кикинди, у односу на пол и оцјену из главног предмета –инструмента. Резултати истраживања показују непостојање разлике у испитиваним аспектима мотивисаности у односу на пол и оцјену ученика.

19. Павлов, С. (2014). **Хуманистички усмјерен курикулум и савремена школа. Васпитање и образовање бр. 1/2014.** Подгорица: Завод за уџбенике и наставна средства. (135-145). **M51 (2)** прегледни стручни рад

Аутор рада настоји да расвјетли појам и схватања курикулума. Рада указује и на неопходност реформских промјена у сфери курикулума које треба да доведу до хуманистички усмјереног курикулума у савременој школи. Хуманистички усмјерен курикулум мијења традиционалну школу у мјесто живљења и учења које одговара развојним потребама сваког дјетета и где се поштује индивидуалност сваког детета. Хуманизована настава представља најефикаснији модел за развој аутономне, компетентне, креативне личности просоцијалног понашања.

20. Пантелић, М. и Павлов, С. (2015). **Значај едукације наставника на смањење предрасуда о породичном насиљу. Васпитање и образовање бр. 2/2015.** Подгорица: Завод за уџбенике и наставна средства. (47-55). **M51 (2)** прегледни истраживачки рад (научни)

Овим радом ауторке приказују истраживање које је имало за циљ да испита предрасуде наставника – професора разредне и предметне наставе на тему насиља у породици у зависности од тога да ли су похађали семинаре о насиљу у породици или нису. Узорак је чинило 101 наставник старости од 24 до 64 године ($Mdn=42$). Примјењен је Упитник за испитивање ставова о породичном насиљу – ПОРОНА који је конструисан за потребе овог истраживања. На узорку просвјетних радника нисмо добили значајну разлику ни на једној од предрасуда о насиљу у породици у односу на то да ли су похађали семинаре на исту тему. Ипак, налази истраживања покрећу питања едукованости и сензибилности професора разредне и предметне наставе о породичном насиљу, али и потребу о креирању нових едукативних програма на тему насиља у породици, у којима је битно ставити нагласак на елиминасање сваке одговорности жртве за доживљено насиље у породици.

21. Павлов, С., Француски Толимир, Д. и Пантелић, М. (2015). **Ставови студената о даровитости. Норма бр.1/2015.** (62–72). **M53 (1)** оригинални научни чланак

Рада садржи приказ налаза спроведеног истраживања о присутности стереотипа о даровитој деци. У првом дијелу дава је преглед теоријских поставки везаних за даровитост и стереотипе. Фокус рада је на истраживању присутности стереотипа студената васпитачке школе. Користићен је скалар процене – петостепена Ликертова скала са 15 ајтема при чему свака тврдња представља најчешћи стереотип о даровитости (Копачевић и Милолужа, 2011). Узорак чини 139 студената Високе струковне школе за образовање васпитача у Кикинди. Налази истраживања показују да стереотипи нису присутни у великој мјери код студената васпитачке школе. Најизраженији стереотип је: Сва су дјеца надарена на неки начин ($M = 1,81$), а најмање изражен: Ако ученик добије лошу оцјену у школи то значи да није даровит ($M = 4,29$).

22. Павлов, С., Рогановић, Г. и Марков, З (2016). **Дискурс инклузивне парадигме – теорија и пракса. Инклузивна теорија и пракса. Тематски зборник радова међународног значаја ИСБН 978-86-80326-02-3** **M14 (4)** научни рад

У раду се полази од претпоставке да се инклузивни процес заснива на дуализму теорије и

практике. Уравнотежавање између ова два фактора ствара инклузивну парадигму у којој сви учесници треба да стичу добробит. Хомеостаза између инклузивне теорије и праксе је дуготрајан процес који изискује напоре свих учесника. Базичном вриједношћу инклузије сматрамо хуманост, саосјећајност, моралност, позитивне ставове, упорност, истрајност код свих чинилаца инклузивног процеса. У инклузивном васпитању и образовању од ојетета ученика полазимо „као социјалног субјекта који партиципира, констатује и у великој мери одређује сопствени живот“ (Штирановић, 2012: 277). Инклузија обезбјеђује право на квалитетан живот, а образовање и васпитање ојете и ученика са сметњама у развоју свакако јесу предуслови за бољу будућност. Оно што у инклузивном образовању и васпитању треба поставити на стручни пиједестал су дефектолози различитих профила. Увођењем инклузије њихове стручне компетенције могу бити само катализатор инклузивног образовања и васпитања.

23. Марков, З. и Павлов, С. (2016). Просоцијално понашање ученика средњих школа у односу на пол и хронолошки узраст. *Васпитање и образовање: часопис за педагошку теорију и праксу*, бр 3, Подгорица:Завод заубенике и наставна средства, 101–116: прегледни истраживачки рад (научни)

У овом раду проучавано је просоцијално понашање ученика средњих школа у односу на пол и разред који похађају (хронолошки узраст од 16 до 19 година). Узорком је обухваћено 138 испитаника који су ученици трећег и четвог разреда Средње стручне школе „Милош Црњански“ у Кикинди. За процјену алтруизма коришћен је инструмент Нова скала алтруизма НСА 2000 (Младеновић и Косановић, 2000). Налази истраживања указују да постоји статистички значајна разлика код испитаника различитог пола када је у питању тврђња да људи немају прилику да помогну другима ($F = 15,53$, $p = 0,001$). Код показатеља разреда који испитаници похађају, односно узраста, утврђено је да према 9 параметара којима се, поред осталих у истраживању коришћеним инструментом, дефинише алтруизам постоји значајна статистичка разлика између испитаника трећег и четвог разреда.

24. Pavlov, S. & Markov, Z. (2016). Future Profession Choise and Altruism. *Metodički obzori br. 11(2016)1, No.23, p.41–59*. ISSN 1846-1484 (tisak); ISSN 1848-8455(online) M24 (4) original scientific work–originalni naučni rad

Циљ овог рада био је утврдити повезаност између димензије алтруизма и будуће професије на узорку од 285 испитаника који су похађали Средњу стручну школу „Милош Црњански“ за образовање у медицинским занимањима и занимањима у грађевинарству, те Високу школу струковних студија за образовање одгајатеља у Кикинди у Републици Србији. У истраживању је коришћена скала процјене НСА 2000. Факторском анализом излучена су два фактора у којима су се поларизирале честице с димензијом алтруизма. Први излучени фактор дефиниран је као хиперсензитивност за друге људе, а други излучени фактор указује на небригу за друге људе и дозу себичности у погледу њихових потреба. Анализом варијанце доказано је да постоји значајна статистичка разлика у димензији алтруизма, у корист испитаника који су се определијели за помагачке професије, односно за одгајатељску и медицинску струку.

Саопштење са међународног скупа штампаног у целини

1. Ладичорбић, С. и Павлов, С. (2014). **Историјски развој школе за васпитаче у Кикинди од оснивања до 1973. године**. Зборник са Научне конференције са међународним учешћем, 200 година српске Препарандије у Сентандреји и Сомбору – Универзитет Нови Сад 2012. (625-630). **M33 (1)** (прегледни рад)

Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди баштини традицију

бугу преко пола вијека. У раду је приказан историјски развој школе за васпитаче у Кикинди од оснивања до 1973. године. Школа наставља традицију Мјешовите учитељске школе основане 1948. године као кадровске школе, да би се 1954/55. године у ову школу уписали и ђаци Школе за васпитаче. До основања кикиндске васпитачке школе, у Србији су постојале само двије школе за васпитаче – у Београду и Новом Саду.

2. Павлов, С., Јегарски, С. и Михајлов, З. (2014). **Комуникација даровитог детета у вршњачкој групи.** Ур. Драгана Богавац *Зборник радова Треће научно-стручне конференције БАПТА Инклузија у предшколству – стање, проблеми и потребе, Цетиње (74–82).* Смедерево: Невпресс. М33 (1) (стручни рад)

Ауторке се у раду баве проблемом комуникације даровитог дјетета са вршњацима. Интеракција предшколског дјетета са вршњацима је веома важан фактор за његов цијелокупан развој. Проблеми у комуникацији са којима се дијете предшколског узраста може суочити утиче на његов комплетан психички развој. Код даровите дјеце, проблеми у комуникацији се могу јавити због особина личности, неадекватних захтева и очекивања од одраслих, првенствено родитеља, као и од противрјечности интракултуралних норми и правила понашања. Како бисмо помогли даровитом дјетету у социјализацији и интеракцији са вршњацима, неопходно је посветити посебну пажњу активностима које подстичу позитивну комуникацију. Фокус рада је на конкретним примјерима – тако су представљене активности којима се подстиче комуникација даровитог дјетета у групи. Ове активности имају за циљ да помогну даровитој дјеци у комуникацији са вршњацима, а да при томе задрже своју јединственост, посебност и индивидуалност.

3. Павлов, С. и Ладичорбић, С. (2015). **Комуникативне игре у васпитно-образовном раду.** Компетенције васпитача за друштво знања: тематски зборник/Трећа међународна научно-стручна конференција Методички дани 2014, Кикинда, 25. октобар 2014. (540–546). Кикинда: Висока школа струковних студија за образовање васпитача. М33 (1) прегледни чланак

Комуникација је важан аспект васпитно-образовног процеса, па је неки педагози сматрају и његовом суштином. Настава се може схватити као процес међуљудске комуникације која је усмјерена на васпитање и образовање, односно на цијелокупан развој личности ученика. Потребно је да сви видови комуникације буду такви да дјеца прихвате, интерпретирају и усвоје комуникациону поруку. Усклађеност са биопсихофизичким узрастом ученика, јасност и повратност, основни су услови успјешног остваривања наставне комуникације. Ауторке се у раду фокусирају на конкретне примјере. Представљене су интерактивне, креативне, комуникативне игре чији је циљ иновирање васпитно-образовног рада васпитача и учитеља. Понуђене су занимљиве технике које могу да се примјене у пракси како би се помогло ученицима разредне наставе, као и дјеци предшколског узраста, да развију своје комуникативне, сарадничке и креативне способности.

Пријављени и прихваћени радови на конференцијама:

1. Ђукићин, М. Јегарски, С. и Павлов, С. (2006). Игра као потреба детињства кроз говорно-језичке активности. Стручна конференција васпитача „Игра– начин живљења на предшколском узрасту“, Тара 2016, 4-5. децембар 2016. стручни рад
2. Месарош, А. и Павлов, С. (2006). *Учешће ромских ученика у спортским секцијама у основним школама на територији општина Кикинда.* 9. међународни интердисциплинарни симпозијум „Сусрет култура“, Нови Сад, 1. децембар 2016. научни рад

Подобност кандидата

Биографски подаци и попис радова мр Србиславе Павлов показују да је кандидаткиња подобна да изради и брани тезу на тему „Родитељски приступ васпитању и процена стидљивости предшколског детета“. Образложење теме, методологија и приказани попис радова које кандидаткиња жели користити показују да мр Србислава Павлов може истраживати процјену стидљивости дјеце према приступу васпитању који имају њихови родитељи. Треба истаћи да кандидаткиња ову тему истражује на популацији предшколске дјеце, професионално се бави овим узрастом, тако да можемо очекивати да ће њено искуство значајно допринијети ефикасности истраживања и обради задате тезе.

- а) Навести неопходне биографске податке: школовање, успјех у току школовања, кретање у служби, резултати научно-истраживачког или стручног рада, јавна признања, друштвене активности и познавање страних језика;
- б) У прилогу биографије доставити списак објављених научних радова.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Значај истраживања

Радови на тему „Родитељски приступ васпитању и процјена стидљивости предшколског детета“ показују да је истраживање ове теме у нашим просторима веома значајно и потребно. Педагошка и психолошка истраживања феномену стидљивости предшколског дјетета и његов значај за академско постигнуће и слободан живот човјека уопште нису посветила адекватну пажњу. Наиме, тек савремена литература апострофира значај предшколског узраста за формирање личности човјека. Рано учење и развој дјетета заузима све важније мјесто у педагошким, психолошким, социолошким и многим другим истраживањима јер се уочава колико је то сложен и битан процес. Савремена неуролошка истраживања овај проблем расвјетљавају из медицинског угла указујући не само на квантитативну него и квалитативну разлику у функционисању и развоју мозга мале дјеце у односу на старију популацију. Уочавају да већа стимулација и активност мозга дјеце предшколског узраста кроз еволутивно подржавајуће радње и поступке доприноси настанку и одржању синапси, успоставља и гранање неуровеза, а тиме и формирању и учвршћивању способности и представља посебну привилегију младог мозга (Рајовић, 2009). Међу свим живим врстама само човјек задржава веома дугу везу са својим потомцима. То је била еволуциона слабост у примитивним друштвима, а данас је својеврсна предност, јер дијете одраста у социјализујућој атмосфери, породица га обликује, односно васпитава у складу са околином и његовим потребама, друштвеним и индивидуалним специфичностима. Врло је битно испитати који приступ родитеља у васпитању највише доприноси академском постигнућу и васпитању пожељних компетенција дјетета. Да би васпитањем подржао развој самопоузданог и самосвјесног дјетета, битно је да родитељ, као његов најважнији

васпитач, уочи евентуалне препреке. Несигурност, плашљивост, бојажљивост, затвореност, збуњеност, nelaгода у присуству других указује на стидљивост дјетета. Под условом да срамежљивост уочи, родитељ може васпитним поступцима и методама помоћи дјетету и охрабрити га да је превазиђе. Ово је за модерну педагогију од посебне важности. Обзиром да се родитељски утицаји на дијете и његов приступ васпитању у савременој педагогији успјешно истражују путем стилова васпитања (Чудина-Обрадовић и Обрадовић, 2006, Шиндић, 2010) Србислава Павлов ће у своме раду проучавати феномен стидљивости дјетета и истраживати родитељску перцепцију стидљивости дјетета путем стилова васпитања родитеља, тј, повезаност и међузависност родитељске перцепције стидљивости и васпитног стила. Анализирајући прикупљене податке у емпиријском дијелу рада, настојаће да идентификује и издвоји стилове васпитања који доприносе објективнијој процјени стидљивости предшколца и тиме омогућавају родитељу успјешније дјеловање, охрабрење, оснаживање и пружање подршке дјетету да пронађе начине и стратегије да се носи са ситуацијама које провоцирају несигурност и стидљивост. Овакви родитељи су добри водичи и ослонци у социо-емоционалном развоју своје дјеце. Емоционално и социјално вјештија дјеца лакше се суочавају са проблемима и успјешније их рјешавају, а пошто се велики дио тих способности може учити, природно је да се данас у савременој педагошкој теорији и пракси све више афирмише емоционално и социјално васпитање најмлађих. Оно омогућава дјецу израстање у *емоционално-интелигентне* особе. Користећи управо ту способност мозга (способност учења из социјалног контекста и емоционалне васпитљивости) и предност неуролошке преповезаности и пластичности на раном узрасту (Diamond, Hopson, 2006, Jensen, 2013) лакше је усвојити и оснажити ове вјештине на предшколском узрасту. Овај узраст, период тзв. *упијајућег ума* (Монтесори, 2003) не само да је најважнији у формирању личности човјека него је и специфичан те му се мора с посебном пажњом приступити. Због карактеристика дјеце предшколског узраста, специфичности раног учења и развоја, васпитни приступи родитеља имају своју квалитативно другачију димензију него за дјецу на старијим (школским) узрастима. Помоћ одраслог у адекватној контроли емоција и емоционалних реакција је битна и незаобилазна за предшколца јер се кортикуларна контрола емоција и регулација понашања тек успоставља на овом узрасту (на школском узрасту то би већ требало бити формирано). Капацитет саморегулације код малог дјетета расте са сазријевањем њиховог когнитивног потенцијала, али и учењем из социјалног контекста, излагањем разновличним искуствима, повољним приликама за учење начина подношења неугодних ситуација, те степена примања подршке и савјета од стране одраслог за суочавање са животним изазовима. Када је ријеч о несигурности и срамежљивости дјеце, на основу наведеног можемо закључити да утицаји родитеља и њихов васпитни приступ најбоље ефекте имају у раном дјетињству. Једном усвојене реакције и обрасци понашања на старијим узрастима се теже мијењају јер је услов за њихову измјену рушење устаљених, па тек онда успостављање нових ефикаснијих реакција и образаца понашања. Све наведено указује на значај овог истраживања не само у теоријском него и емпиријском, апликативном смислу. Очекујем да ће овај рад доприњети бољем сагледавању проблема дјечије стидљивости на раном узрасту, као и проблема родитељског приступа васпитању у смислу проширивања и провјеравања савремених педагошких сазнања. Апликативни значај истраживања огледа се у могућности да васпитачи унаприједи и осавремене своју васпитну праксу. Препознавајући родитељске васпитне стилове, васпитачима се пружа могућност да помогну родитељима да унаприједи своју педагошку културу, а у раду са дјецом амортизују евентуалне

пропусте у васпитању. С друге стране, применом едукативних радионица за стицање позитивне слике о себи и јачањем самопоуздања, као и стварањем позитивне и подстицајне социјалне климе у васпитној групи, васпитачи и родитељи могу да помогну стидљивом дјетету да превазиђе или ублажи свој проблем.

Преглед истраживања

Код нас не постоје истраживања која су директно третирали однос родитељских утицаја путем васпитних стилова и стидљивости њихове дјеце на предшколском узрасту. Постоји више тангентних радова. Зоран Миливојевић је разматрао феномен стидљивости у књизи „Емоције“, а у Хрватској су Предраг Заревски и Жељко Вукосав испитивали колико се разликују срамежљивост и асертивност мушкараца и жена старости од 19 до 40 година. Закључили су да нема разлике по полу, односно да не постоји мушка и женска стидљивост. Друго истраживање показало је да стабилно понашање адолесцената корелира са емоционалном топлином и прихватањем мајке (Тодоровић, 2004, стр. 183). Једина у Републици Српској је феноменом стидљивости адолесцената у своме докторском раду истраживала Татјана Марић. Открила је да стилови родитеља и дјечија стидљивост могу бити доведени у везу с укљученошћу ученика у наставу. Она је истраживала варијабле стилови родитеља и стидљивост тинејџера као узрочнике укључености ученика у наставу, док ће се Србислава Павлов у своме истраживању интересовати да ли и како родитељи могу утицати на стидљивост предшколаца адекватном процјеном, гдје стидљивост постаје зависна варијабла у функцији родитељских утицаја, који представљају независну варијаблу. У свијету су проведена бројна истраживања која много директније третирају однос срамежљивости дјетета и васпитних стилова родитеља. Махом обухватају популацију дјеце школског узраста. Једно истраживање је показало да понашање родитеља одређује особине детета (Нелсон, Хастингс, & Асендорпф, 1999, стр. 937). Два истраживања показала су да наставници имају заблуде о стидљивости дјеце (Arbeau & Coplan, 2007; Hughes, Coplan, Vosacki, & Rose-Krasnor, 2009). Занимљиво је да једно истраживање показује како образовни ниво родитеља нема значајнијег утицаја на стидљивост њихове дјеце (Hughes & Coplan, 2010). Исто истраживање показало је да нема генерацијске разлике у стидљивости дјеце. У овом истраживању сазнајемо да процјена наставника о стидљивости дјеце има значајну везу са академским постигнућем те дјеце, али да стидљивост не предодређује значајно ефикасности читања нити разумијевање текста (ибидем).

У теоријском дијелу свога рада кандидаткиња Србислава Павлов користиће поред већ наведених бројне друге референце:

Ayduk, Ö., Gyurak, A. and Luerssen, A. (2009). Rejection sensitivity moderates the impact of rejection on self-concept clarity. *Personality and Social Psychology Bulletin* 35, 1467–1478. doi: [10.1177/0146167209343969](https://doi.org/10.1177/0146167209343969).

Бала, Г., Хошек-Момировић, А. и Голубовић, Ш. (2007). Аберантно понашање и когнитивна способност предшколске деце. *Психологија, вол. 40(4)*, (стр. 509-529). doi: [10.2298/PSI0704509B](https://doi.org/10.2298/PSI0704509B)

Bašić, J., Koller-Trbović, N. i Žižak, A. (2005). Integralna metoda u radu s predškolskom djecom i njihovim roditeljima: teorijski pristup. Zagreb: Alinea.

Белски, Ц., Ровајн, М. и Тејлор, Д. (2006). Порекло индивидуалних разлика у остваривању афективне везе мајка-дете: доприноси мајке и детета. У: Јован

- Мирић и Александар Димитријевић (ур.). *Афективно везивање: експериментални и клинички приступи*, Зборник 7, (стр. 143-176). Београд: ЦПП.
- Врајшо-Џганес, А. (2003). *Dijete i obitelj*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Бронфенбренер, Ј. (1997). *Екологија људског развоја*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Вилотијевић, Н. (2006). *Породична педагогија*. Београд: Школска књига.
- Walker, O. (2011). *Preschool Predictors of Social Problem-Solving and Their Relations to Social and Academic Adjustment in Early Elementary School*. *Open Access Dissertations*. Paper 595, <http://scholarlyrepository.miami.edu/oa_dissertations/595>. Приступљено 30. маја 2016.
- Вукомановић, Н., Касагић, Ђ., Коруга, Д., Марковић, М., Павловски, Т., Тебић, М. (1984). *Родитељи у дечјем вртићу*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства Сарајево: „Свјетлост“ ООУР Завод за уџбенике и наставна средства.
- Гера, И. и Дотлић, Љ. (2000). *Ја: Приручник за подстицање дечјег самопоштовања*. Нови Сад: Издавачко предузеће Матице српске.
- Гиденс, Е. (2007). *Социологија*. Београд: Економски факултет.
- Големан, Д. (1999). *Емоционална интелигенција*. Београд: Геопоетика.
- Грандић, Р. (2006). *Прилози породичној педагогији*. Нови Сад: Савез педагошких друштава Војводине.
- Gudjons, H. (1994). *Pedagogija – temeljna znanja*. Zagreb: Educa
- Ђурић, Р. (2013). Подстицање и развој социјалних компетенција код деце и васпитача. (179–183). Тематски зборник *Међународна научно-стручна конференција Методички дани 2013 „Компетенције за друштво знања“*. Кикинда: ВШССОВ.
- Zarevski, P. i Vukosav, Ž. (1999). Koliko se razlikuju sramežljivost i asertivnost u muškaraca i žena u Hrvatskoj. *Suvremena psihologija 1–2*, стр. 21–29.
- Zarevski, P. i Mamula, M. (2009). *Pobijedite sramežljivost – a djecu cijepite protiv nje*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Zimbardo, P. & Radl, S. (2007). *The Shy child: A Parents Guide to Preventing and Overcoming Shyness from Infancy to Adulthood*. Cambridge: ISHK Malor Books.
- Јоксимовић, С. (2004). Улога вршњака у социјалном развоју деце и младих. У *Социјално понашање ученика* (стр. 37–60). Приредио Стеван Крњајић. Београд: Институт за педагошка истраживања.
- Каменов, Е. (1997). *Модел основа програма васпитно-образовног рада са предшколском децом*. Нови Сад: Одсек за педагогију Филозофског факултета; Београд: Заједница виших школа за образовање васпитача.
- Каменов, Е. (1999). *Предшколска педагогија*. Београд: Завод за издавање уџбеника.
- Каменов, Е. (2006). *Опита методика: васпитно-образовни рад у дечјем вртићу*. Нови Сад: Драгон.
- Kingsbury, M., Coplan, R. & Rose-Krasnor, L. (2013). Shy but Getting By? An Examination of the Complex Links Among Shyness, Coping, and Socioemotional Functioning in Childhood. *Social Development 1*, pp. 126–145. doi: 10.1111/sode.12003.
- Coplan, R. J, Arbeau, K. A.(2008). The stresses of a "brave new world": shyness and school adjustment in kindergarten. *Journal of Research in Childhood Education 4*, 377–389. doi: 10.1080/02568540809594634
- Крнетић, И. (2006). Однос самопоштовања и безусловног прихватања себе. *Радови бр. 8*, 377–384.

- Kuljiš, T. (2014). Uloga tate u razvoju djeteta, <[http://www.klokanica.hr/roditelji/tatina-zona/uloga-tate-u-razvoju-djeteta-1100#/>. Приступљено 5. августа 2016.](http://www.klokanica.hr/roditelji/tatina-zona/uloga-tate-u-razvoju-djeteta-1100#/)
- Ljubetić, M. (2006). Samoprocjena (metarazina) i procjena pedagoške kompetentnosti roditelja. Web predavanje . <www.ffst.hr>. Приступљено 6. априла 2016.
- Марјановић, А. (1987). Неки аспекти улоге породице у социјализацији детета. *Предшколско дете 1–4*, 149–164.
- Марковић, М., Шаин, М., Ковачевић, И., Даневски, Д. и Пађан, М. (2009). *Корак по корак 1: Васпитање деце до три године: Приручник за родитеље и медицинске сестре*. Београд: Креативни центар.
- Milivojević, Z., Bilban, K., Kokelj, V., Kramberger, M., Steiner, T. i Kožuh, B. (2009). *Mala knjiga za velike roditelje*. Novi Sad: Psihopolis institut.
- Милошевић, Н. (2004). Породица и социјално понашање деце. У *Социјално понашање ученика* (стр. 107–125). Приредио Стеван Крњајић. Београд: Институт за педагошка истраживања.
- Милошевић, Н. и Шевкушић, Н. (2005). Самопоштовање и школско постигнуће. *Зборник института за педагошка истраживања бр. 1*, 70–87.
- Михић, И., Зотовић, М., Петровић, Ј. и Авић, Б. (2009). Васпитни процеси у породици: повезаност квалитета дијадних и тријадних односа. *Зборник Института за педагошка истраживања бр. 1*, стр. 100–115. doi: 10.2298/ZIP10901100M.
- Мишина, Е. (2012). *Застенчивый ребенок. Как преодолеть страх общения*. Сankт-Петербург: Питер.
- Mlinarević, V. i Tomas, S. (2010). Partnerstvo roditelja i odgojitelja – čimbenik razvoja socijalne kompetencije djeteta. *Magistra Iadertina br. 5*, 143–158.
- Morin, E. (2002). Odgoj za budućnost: Sedam temeljnih spoznaja nužnih u odgoju za budućnost. Zagreb: Educa.
- Oatly, K. i Jenkins, J. M. (2007). *Razumijevanje emocija*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Petrović, J. i Zotović, M. (2007). Prihvaćenost u grupi vršnjaka i emocionalna kompetencija dece predadolescentnog uzrasta. *Psihologija br. 3*, 431–445.
- Piorkowska-Petrović, K., (1991): Jedan model za ispitivanje vaspitnih stavova roditelja, *Psihologija br. 1–2*, 170–180.
- Projekat „Dečji vrtić kao porodični centar“. (1996). Vašington DC: Georgetown Univerzitet; Centar za dečiji razvoj; Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofski fakultet u Beogradu.
- Rubin, K., Nelson, L., Hastings, P., & Asendorpf, J. (1999). The transaction between parents' perceptions of their children's shyness and their parenting Styles. *International Journal of Behavioral Development*, pp. 937–957.
- Савић, М. (1988). *Како да дете одрасте у психички здраву личност*. Горњи Милановац: Дечје новине.
- Svetska zdravstvena organizacija (1992), ICD–10 Klasifikacija mentalnih poremećaja ropašanja. Београд: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Смиљанић, В. и Толичич, И. (1990). *Дечија психологија*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Смиљанић, В. (1999). *Развојна психологија*. Београд: Центар за примењену психологију Друштва психолога.
- Спасеновић, В. (2004). Теоријско-методолошки проблеми проучавања социјалне компетенције. У *Социјално понашање ученика* (стр. 61–81). Приредио Стеван Крњајић. Београд: Институт за педагошка истраживања.
- Спасојевић, П. и Цвјетковић, М. (2010). Педагошке импликације злостављања дјеце и насиља у породици. *Нова школа бр. 7*, 124–137.

- Suzić, N. (2008). *Uvod u inkluziju*. Banja Luka: XBS.
- Suzić, N. (2008a). Emocije i afektivni stilovi u nastavi. *Pedagogijska istraživanja br.5*, 153–165.
- Тодоровић, Ј. (2004). Васпитни стилови родитеља и стабилност самопоштовања адолесцената. *Психологија 2*, 183–193.
- Требјешанин, Ж. (1991). *Представа о детету у српској култури*. Београд: Српска књижевна задруга.
- Требјешанин, Ж. и Јованић, Г. (2014). Промене о схватању детета у српској култури у последњих двадесетпет година. *Примењена психологија бр. 4*, 549–563.
- Fulgosi, A. (1997). *Psihologija ličnosti: teorija i istraživanja*. Zagreb: Školska knjiga.
- Хавелка, Н. (2008). *Социјална перцепција*. Београд: Завод за уџбенике.
- Hughes, K. & Caplan, R. (2010). Exploring processes linking shyness and academic achievement in childhood. *School Psychology Quarterly 4*, pp. 213–222. doi:10.1037/a0022070
- Хрњица, С. (2003). *Опита психологија са психологијом личности*. Београд: Научна књига Нова: Инфохоме.
- Ћудина-Обрадовић, М. и Обрадовић, Ј. (2003). Potpora roditeljstvu: izazovi i mogućnosti. *Revija socijalne politike br. 1*, 45–68.
- Ћутурић, Н. (1994). *Zabrinjava me moje dijete: ponašanje djece od 2. do 6. godine*. Zagreb: Školska knjiga.
- Chabot, D. i Chabot, M. (2009). *Emocionalna pedagogija: Osjećati kako bi se učilo – Kako uključiti emocionalnu inteligenciju u vaše poučavanje*. Zagreb: Educa.
- Шаин, М., Марковић, М., Ковачевић, И., Даневски, Д. и Пађан, М. (2009). *Корак по корак 1 – васпитање деце до 3 године: Приручник за родитеље и васпитаче*. Београд: Креативни центар.
- Шапиро. Е. Ј. (1998). *Емоционална интелигенција*. Београд: Народна књига Алфа.
- Šindić, A. (2011). *Emocionalno opismenjavanje predškolske djece*. Banja Luka: EKTOS. *Радна хипотеза са циљем истраживања*

Истраживању ће мр Србиславе Павлов приступити претпостављајући да родитељски приступ васпитању значајно предодређује процјену стидљивости дјетета (радна хипотеза). Наиме, у зависности од заступљености стила васпитања родитељ примјењује различите васпитне поступке, методе и средства. У основи тих активности јесу његова дубока увјерења, ставови и увиди. Осјетљивост на дјечије потребе у блиској вези је са адекватном процјеном дјечијих индивидуалних карактеристика, потреба и жеља.

Обзиром да је родитељ први и уједно и најважнији васпитач дјетета његов значај у развоју дјетета је огроман и у емоционалном и у социјалном смислу. Родитељски стил васпитања представља збир ставова према дјетету и емоционалне климе унутар које се одвијају различити родитељски поступци. Полазећи од чињенице да се родитељски утицај и приступ васпитању успјешно истражују путем васпитних стилова циљ овог истраживања је доказивање повезаност родитељских стилова васпитања и родитељске процјене стидљивости дјетета. Наиме, претпоставља се да стидљивост дјече зависи од тога како их родитељи третирају током одрастања. Да би родитељ био успјешан емотивни и друштвени водич своје дјетету у превазилажењу стидљивости битно је да је уочи код дјетета. Так тада може адекватно подржати и охрабрити дијете и оптимално развијати његово самопоуздање.

Дакле, кандидаткиња ће у своје истраживању поћи од двије најзначајније варијабле. С једне стране, као независно промјенљива, издваја се васпитни стил

родитеља. С друге стране, као зависно промјенљива, издваја се процјена стидљивости дјетета. Друге, неутралне варијабле, значајне за истраживање су пол, узраст и ред рођења дјетета, узраст дјетета у којем је кренуло у вртић, годиште, стручна спрема, пол и мјесто рођења родитеља.

Задаци истраживања су вишеструки, а могу се сажети у испитивању васпитних стилова мајке и оца те проналажењу везе ових стилова са процјеном стидљивости дјетета с обзиром на стручну спрему и старост родитеља, на социоекономску ситуацију породице у којој дијете одраста, на редослијед рађања и пол дјетета и с обзиром на самопроцјену васпитних стилова родитеља.

Узорак ће чинити 300 родитеља предшколске дјеце која похађају вртиће у Војводини и Београду.

Материјал и метод рада

Истраживање мр Србиславе Павлов на тему односа процјене стидљивости предшколског дјетета и родитељских стилова можемо сврстати у емпиријско-неекспериментално истраживање. Предмет истраживања је теоријско проучавање и неекспериментално испитивање односа родитељских стилова васпитања и њихове процјене стидљивости дјетета.

Због природе и предмета истраживања методе које ће бити коришћене су теоријска анализе и синтезе и дескриптивни (Сервеј) метод. За разматрање различитих схватања о појавама које се истражују користиће се теоријска анализа, а у интерпретацији статистички обрађених резултата користиће се теоријска анализа и синтеза. Сервеј метод омогућава научну дескриптивну анализу педагошких појава и открива узрочно-последичне односе. Користиће се при прикупљању података на терену (техникама анкетирање и скалирање) о родитељској процјени стидљивости и васпитним стиливима.

Родитељску процјену стидљивости дјетета и васпитни стил кандидаткиња испитује тако што ће у сервеј дизајну прикупити процјене родитеља о стидљивости њихове дјеце, а затим ће путем ситуационог теста одредити њихов стил васпитања. При томе ће користити два инструмента: а) *Скалер РОС* (Ставови родитеља о стидљивости детета) и б) *Инструмент КОР* (Ситуациони тест - *Како одрасли реагује*). Овдје дајемо ближи опис тих инструмената.

Скалер РОС (Ставови родитеља о стидљивости дјетета) је делимично преузет из упитника *Temperament Scale Definitions: Children's Behavior Questionnaire (CBQ)* аутора Семјуела Путнама (Samuel P. Putnam, PhD) са Департмана за психологију Баудоин Колеца (Bowdoin College) и Мери Ротбарт (Mary K. Rothbart) са Департмана за психологију Универзитета у Орегону (University of Oregon). Скалер РОС је модификован и прилагођен потребама овог истраживања, уз сагласност Семјуела Путнама. *Скалер ВОС* (Ставови васпитача о стидљивости детета) је инструмент конструисан за потребе овог истраживања. *Скалер РОС* – Ставови родитеља о стидљивости детета састоји се од уводног дијела са подацима који су важни за феномен који се истражује. У дијелу упитника у коме треба да испитаници одговоре на тврдње, налази се тринаест тврдњи. Примјер ајтема: *Радије гледа него што се прикључује игри остале деце*. На тврдње се одговара скалом која значи сљедеће: 1 = не, 2 = понекад, 3 = често, 4 = веома често и 5 = изразито.

КОР инструмент преузет је од проф. др Александре Шиндић конструисан за потребе истраживања *Родитељски стилови васпитања и дјечије компетенције на предшколском узрасту* (докторска дисертација), провјераван у другим докторским истраживањима. Овај инструмент је ситуациони тест којег чини 18 ајтема за

идентификовање родитељских стилова васпитања. Принудним избором родитељ бира једну од понуђених родитељских реакција на дату ситуацију. Примјер ајтема: *Дијете не зна да вози бицикл а његови другари знају. Шта ћу помислити/подузети? А)Ништа (Такво је какво је. Научиће већ.) Б)Нећу га још учити јер возња бициклом није тако безазлена. Ц)Од данас га учим возити бицикл.*

Подаци прикупљени овим инструментима биће унешени у статистички програм SPSS Statistica for Windows а потом обрађени и методолошки укрштени те потом објашњени или интерпретирани. Укрштањем независне, зависне и неутралних варијабли путем хи-квадрат теста, факторском анализом, анализом варијансе АНОВА и регресијом добиће резултате који ће омогућити ближе разматрање истраживачког проблема.

Научни допринос истраживања

Како породица и родитељи својим васпитним стилима у великој мјери утичу на формирање личности детета, намеће се питање да ли и како родитељски приступ васпитању утиче на стидљивост дјетета предшколског узраста. Рани узраст је специфичан период у развојном путу човјека те све чешће уочавамо мултидисциплинарни приступ у третирању овог проблема. Учење малог дјетета је ненамјерно, спонтано, емпиријске природе. На раном узрасту добре ефекте има ситуационо учење и учење из социјалног контекста јер омогућава стицање бројних емоционалних и социјалних искустава које могу позитивно да се одразе на превазилажење несигурности и стидљивости. Предмет овог истраживања односи се на стидљивост дјетета и узроке ове стидљивости везане за родитељски приступ васпитању. Немамо података о томе колико је историјски стара људска стидљивост, али можемо претпоставити да она датира од времена првог удруживања људи, да је она стара колико и човјекова социјализација. Историју научног проучавања овог феномена можемо везати за Филипа Зимбарда (Philip Zimbardo) који је 1975. године започео Сафордски пројекат стидљивости (Saford Shyness Project). До данас су у свијету објављени бројни радови на ову тему, али код нас су ријетки, односно нисмо успјели пронаћи ни један истраживачки рад на ову тему. То је разлог да је истраживање мр Србиславе Павлов на тему „Родитељски приступ васпитању и процјена стидљивости предшколског детета“ за нашу педагошку науку врло значајно. Мултидисциплинарном приступу проблему истраживања користећи педагошка, психолошка и савремена сазнања из неурологије мр Србислава Павлов ће својим радом доприњети бољем теоријском сагледавању проблема, проширивањем и провјеравањем савремених педагошких сазнања из породичне и предшколске педагогије и методике предшколског васпитања и образовања.

- а) Значај истраживања;
- б) Преглед истраживања;
- в) Радна хипотеза са циљем истраживања;
- г) Материјал и метод рада;
- д) Научни допринос истраживања.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

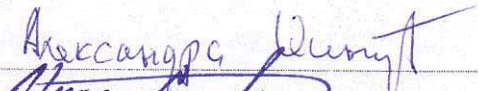

Комисија констатује да је кандидаткиња Србислава Павлов изабрала тему под насловом „Родитељски приступ васпитању и процјена стидљивости предшколског дјетета“ која је друштвено актуелна, научно релевантна и недовољно истражена. Образложење теоријско-методолошке концепције одабране теме дато у приложеном идејном пројекту показује да су у елаборацији теме адекватно примјењене савремене теоријско-методолошке поставке, да је образложење природе и међусобне повезаности истраживаних варијабли академски прихватљиво и примјерено емпиријски дизајнираним истраживањима у педагогији. Методологија и интерпретација резултата као и предвиђена литература показују да је кандидаткиња упозната са суштином проблема и можемо очекивати налазе значајне за педагогију и социјалне науке.

Сумирајући све анализирани параметре, Комисија констатује да мр Србислава Павлов испуњава све услове предвиђене Законом о универзитету и предлаже Наставно-научном вијећу да донесе одлуку о прихватању теме за израду докторске дисертације из уже области Општа педагогија под насловом „Родитељски приступ васпитању и стидљивост предшколског детета“.

Комисија подржава приједлог Катедре за педагогију да се за ментора одреди проф. др Александра Шиндић Радић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци.

- а) Кратка оцјена о научним и стручним квалификацијама кандидата тј. о његовим способностима да приступи изради дисертације;
- б) Научна или практична оправданост предложених истраживања и резултати који се могу очекивати;
- в) Мишљење о предложеној методи истраживања;
- г) Уколико комисија сматра да кандидат не посједује одговарајуће научне и стручне квалификације, да неке претпоставке кандидата у вези пријављене дисертације нису тачне или је предложен метод рада неадекватан, исти треба детаљно образложити.
- д) Приједлог са образложеном оцјеном о подобности теме и кандидата (Обавезно написати оцјену да ли су тема и кандидат подобни или не)

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1.
2.
3.
4.

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ: Члан комисије који не жели да потпише извјештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извјештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извјештај.